

במשנה: ובית הכסא של כבוד. זה ה' כבודו, מצאו נעול יודע שיש שם אדם וכו'.

כתוב בערוך השלחן (או"ח סי' פ"ג אות ה'): ודע שרבינו הב"י כתב בסעיף א' דהאיסור לקרות כנגד בית הכסא זה דוקא כשאין לו מחיצות, אבל אם יש לו מחיצות אפילו שיש בו צואה קורא כנגדו בסמוך ואינו חושש אם רק אינו מגיע לו ריח רע עכ"ל, והסכימו לו הרבה פוסקים [הלבוש והב"ח והמעיו"ט] אך הצריכו שהמחיצות יהיה גבהן עשרה טפחים.

אך מפרשי הש"ע חלקו עליו וכתבו דודאי כל הבית הכסאות שבזמן הש"ס היה להם מחיצות כמ"ש התוספות בסוכה [לו:], וא"כ כשאמרו דאסור נגד בית הכסא, היינו אפילו ביש לו מחיצות, וטעם הדבר דמחיצות שנעשו לשם בית הכסא דינן כהבית הכסא עצמו, וצריך מחיצה אחרת מחוץ למחיצות בית הכסא, או שהמחיצה נעשית לשם בית אלא שהסמיכו לו מצד האחר בית הכסא דאז מותר לקרות ולהתפלל נגד מחיצה זו [ט"ז]. והמג"א כמסתפק קצת בזה ע"ש].

וממשיך הערוך השלחן וכותב: ולענ"ד נראה דדברי הב"י צודקים, דאפילו לפמ"ש התוס' דהיה להם מחיצות, מ"מ מוכח להדיא בריש תמיד שלא היה להם דלת להפתח, דאמרינן שם רב ספרא הוה יתיב בבית הכסא אתא ר' אבא נחר ליה וכו', ופ"י רש"י דלא היה להפתח דלת, אלא זה היה מנהגו אדם שרוצה ליכנס שם היה נוחר ואם היה שם אדם היה נוחר כנגדו וכו' עכ"ל.

ופירוש זה מוכרח, דבית הכסא שהיה בו דלת היה נקרא בית הכסא של כבוד כדתנן במשנה דריש תמיד שכך היה בבית המקדש, וז"ל המשנה ומדורה היתה שם ובית הכסא של כבוד וזה היה כבודו מצאו נעול יודע שיש שם אדם, פתוח בידוע שאין שם אדם ע"ש, ולכן יש אצלינו שקורין לבית הכסא בית הכבוד מפני שיש שם דלת, אבל סתם בית הכסא לא היה בו דלת, ולכן שפיר אמרו בגמרא ספ"ג דברכות דאסור לקרות כנגדו כלומר כנגד הפתח מפני שבשם הצואה נראית אבל כגון שלנו שפיר הוי מחיצה גמורה עכ"ד.

★ ★

(סדר ק"ש על המטה) דבגדי כהונה שהם קודש, לא שייך בהו קשה לשכחה.

וע"ש כעין זה מדברי הראב"ד כאן במ"ש לקמן (כ"ח ע"א) איש הר הבית א"ל "שלום עליך", והא אסור ליתן שלום לחבירו בלילה, דלמא שד הוא, ותי' הראב"ד דבעזרה לא ה' רשות לשד להיכנס.

★ ★

במגן גבורים (והובא להלכה במשנ"ב סי' ג' סק"ב) כתב לתרץ דאם מניח דבר שמפסיק בין ראשו לבגדיו, שאני, וכן עשו בביהמ"ק.

בשו"ת שלמת חיים (ח"א סי' י') כתב לתרץ דבבגדים שאינם שלו - אינם קשים לשכחה, ובגדי כהונה הם קודש ולא שלהם, ממילא יכולים להניח תחת ראשיהם.

הגאון ר' חיים קנייבסקי שליט"א בספרו דרך חכמה על הרמב"ם הל' ביהב"ח (פ"ח ה"ו בביאוה"ל ד"ה כנגד) מביא קושיא זו של הבאר שבע, וכתב דיש לומר דמהאי טעמא באמת שינה הרמב"ם וכתב: ומניחין אותן "כנגד" ראשיהן, ולא "תחת" ראשיהן. וראה להלן (כ"ז ע"ב) מש"כ עוד בזה בס"ד.

דף כ"ו ע"א

במשנה: ומדורה היתה שם וכו'.

הנה בתוס' יומא (ט"ז ע"א) ד"ה דרומית וכו' הקשו דנראה בגמ' דלשכת בית המוקד והלשכה שיורדין בה לבית הטבילה הם אחד. ולתוס' לא ניחא לומר כן ע"ש.

וכתב בשפת אמת ביומא (שם): לולי דבריהם נראה, דהך לשכת בית המוקד היא שיורדין בה לבית הטבילה, ולהכי ה' שם מוקד להתחמם אחר שטבל, וכן פירש הר"מ ורע"ב שם במדות (פ"א מ"ו), מיהו קצת קשה לשון המשנה (פ"א דתמיד) ומדורה ה' שם, אך המפרש בתמיד פירש שם דלאו דווקא נקיט התנא "שם" אלא במחילה הסמוכה לבית הטבילה ע"ש [ובסוף פ"ג שם פירש כנ"ל, דלשכת בית המוקד היא שיורדין בה לבית הטבילה, אבל אין זה בית הטבילה דתנן בפ"ק ע"ש] ע"כ.

★ ★